

Programma Jaardag Bordewijkgenootschap
georganiseerd in samenwerking met de afdeling Encyclopedie van het Recht van de Rechtenfaculteit Leiden die het vak Recht en Literatuur als keuzevak verzorgt.

zaterdag 2 november 2019 14.00 – 17.00 UUR

Locatie: Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur 25, Leiden

13.30 – 14.00 uur Inloop

14.00 uur opening van de jaardag door Robert Gaarlandt, voorzitter van het Bordewijkgenootschap.

Lezing: *De Onverminderde Actualiteit van Bint: Onderwijzen is Indoctrineren* door Gelijk Molier

Naast alles wat er al over Bint is gezegd, zal Molier, een – wat hem betreft – onderbelicht, maar daarom niet minder wezenlijk thema van de roman naar voren brengen, te weten dat onderwijzen altijd ook indoctrineren is. Dat deze thematiek vandaag de dag actueler is dan ooit, behoeft nauwelijks toelichting. Het tweede thema dat aan bod zal komen is de kracht van het groepsdenken. Niet het individu, maar het collectief, de groep staat centraal in het systeem van Bint. Het gevoel tot de uitverkorenen te behoren en het gevaar van deze groeps Moraal voor het niet in de pas lopende individu, zal aan de hand van concrete voorbeelden uit Bint geïllustreerd worden.

Mr. dr. Gelijk Molier

<https://www.universiteitleiden.nl/medewerkers/gelijk-molier#tab-1>) is als universitair hoofddocent verbonden aan de afdeling Encyclopedie van de Rechtswetenschap van de Rechtenfaculteit Leiden. Hij is gepromoveerd op de (on)rechtmatigheid van humanitaire interventie. Hij schrijft over vrede- en veiligheidsvraagstukken in relatie tot de bescherming van mensenrechten, over 'weerbare democratie' (hoe dient een democratische rechtsstaat om te gaan met zijn vijanden?) en de vrijheid van meningsuiting. Hij is betrokken bij het vak Recht en Literatuur waar het boek *Blokken* van Bordewijk op het programma staat. Daarnaast was hij jarenlang coördinator van het vak Grondslagen van het Recht en introduceerde in dat vak de Katadreuffe (Wisselbokaal) prijs voor de student met de beste schrijfpodracht van zijn jaar. Hij is een verwoed lezer en een groot fan van het werk van Bordewijk. In dat kader heeft hij voor verschillende leesclubs lezingen gegeven over Bint.

Lezing: *Bordewijks Blokken: blauwdruk voor een totalitaire staat of pleidooi voor menselijke individualiteit?* door Raisa van Blommestijn

Raisa bespreekt het werk *Blokken* in relatie tot het werk *Totalitarisme* van Hannah Arendt. De centrale vraag is of de samenleving die in *Blokken* wordt geschetst totalitair kan worden genoemd. Hierbij wordt tevens ingegaan op de historische context in de periode waarin Bordewijk dit werk schreef.

Mr. drs. Raisa Blommestijn

(<https://www.universiteitleiden.nl/medewerkers/raisa-blommestijn#tab-1>)

studeerde Rechtsgeleerdheid en Filosofie aan de Universiteit Leiden. Momenteel werkt zij als docent en onderzoeker bij de afdeling Encyclopedie van de rechtswetenschap (Universiteit Leiden). Haar promotieonderzoek richt zich op de constitutionele theorie van de Duitse Weimarrepubliek en de legitimiteit van de parlementaire democratie. Tevens is Blommestijn geïnteresseerd in totalitarisme, een thema dat het uitgangspunt zal vormen van haar lezing over het werk *Blokken* en dat zij eerder besprak in het keuzevak Recht en literatuur (<https://studiegids.universiteitleiden.nl/courses/89971/recht-literatuur-reflectie-op-democratie-en-rechtsstaat>).

Muziek: Jenny Haisma (sopraan) en Jan Willem Nelleke (piano) voeren liederen uit van Johanna Bordewijk-Roepman (1892-1971), waaronder het in de oorlog geschreven *Oranje May-lied* en *Uit het diepst van mijn hart* dat uitgevoerd werd ter gelegenheid van de bevrijding in 1945.

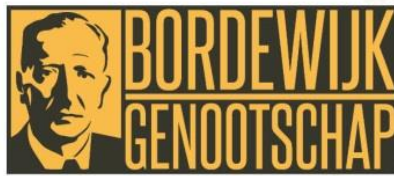
Jenny Haisma studeerde zang aan het Conservatorium van Leeuwarden bij Maria Rondél en aan het Rotterdams Conservatorium bij Sylvia Schlüter. Zij nam daarna les bij Paula de Wit en volgde masterclasses bij Bernard Kruyssen, Phillipe Hüttenlocher, Margreet Honig en Carolyn Watkinson. Jenny zong in het Residentie Kamerkoor en het Bachkoor Holland, werkte mee aan de opera's *Nabucco* van Verdi, *L'elisir d'amore* van Donizetti en *Die Zauberflöte* van Mozart. Zij zong alle grote oratoria,

waaronder *Messiah* van Händel en de *Mariaverspers* van Monteverdi in Duitsland. Jenny nam twee heel bijzondere cd's op met oude en moderne Friese kunstliederen en een cd met Frans repertoire samen met organist Eric Koevoets. Zij heeft een speciale belangstelling voor het werk van vrouwelijke componisten en voerde al eerder liederen van Johanna Bordewijk-Roepman uit.

De pianist **Jan Willem Nelleke** studeerde aan de conservatoria van Den Haag en Utrecht bij respectievelijk Else Krijgsman en Thom Bollen. Daarnaast volgde hij lessen bij o.a. Jörg Demus, Helmut Deutsch, Naum Grubert en Rudolf Jansen. Jan Willem is docent aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en samen met Elly Ameling en Robert Holl docent bij de liedinterpretatie-cursussen van het Oostenrijkse 'Franz Schubert Institut'. Als solist heeft hij aandacht voor minder bekende muziek, lichtere stijlen en instrumenten als harmonium en synthesizer en bracht daarbij veel werken in première

die regelmatig aan hem opgedragen waren. Ook is hij een veelgevraagd begeleider van diverse instrumentalisten en zangers en regelmatig te gast op internationale festivals. Als componist schreef Jan Willem inmiddels een grote hoeveelheid liederen en kamermuziek.

Pauze

Lezing: *De zender en de boodschap: hoe de dingen ons maken* door Boris van Meurs

Boris spreekt over de relatie tussen auteur en werk. Bint maakt én wordt gemaakt door het schoolsysteem dat hij poogt op te zetten. Van daar uit gaat hij dieper in over hoe 'subjecten' zich vormen in aangezicht van 'objecten' waarmee zij zich omringen.

Boris van Meurs (1994)

(<https://www.ru.nl/personen/meurs-b-van/>) is docent-promovendus aan de Radboud Universiteit aan Nijmegen. Hier schrijft hij een proefschrift over de filosofie van menselijk handelen in het Antropoceen, het tijdperk waarin de mens van bepalende invloed is op de aarde. Eerder schreef hij een artikel voor *Extaze*, waarin hij bepleitte dat Bordewijk een schrijver is die aan het antropocentrisme

ontsnapt. Volgens Van Meurs kent Bordewijk een grote liefde voor de dingenwereld, wat zijn werk nog altijd relevant maakt.

Boekpresentatie

De nieuwste publicatie van ons genootschap met de titel: **JUSTITIA, Rollen in de Rechtstaat, Bloemlezing uit het werk van mr. F. Bordewijk** zal worden gepresenteerd. Zoals gebruikelijk is dit boekje gratis beschikbaar voor de leden van ons genootschap. Belangstellenden kunnen een exemplaar aanschaffen aan het eind van de jaardag.

17.00 uur Afsluiting: borrel en napraten met de musici en sprekers en gelegenheid tot aanschaf van tweedehands boeken en de publicaties van het Bordewijkgenootschap.

